

BIJZONDERE FUNCTIE EMIL TEST AL 28 JAAR DOODSKISTEN

► Emil Vermaas (55) met een rieten kist. Nu de kinderziekten eruit zijn, is dit een mooi alternatief voor hout.

FOTO'S ROBIN HILBERINK

Per jaar worden meer dan 115.000 mensen gecremeerd. Sommigen in doeken gewikkeld, de meesten in een kist. Maar niet iedereen duurzaam - bouwsel kan zomaar de verbrandingsoven in, weet 'kistentester' Emil Vermaas. Over exploderende pacemakers, telefoonboeken als hoofdsteen en bouwsels van aardappelzetmeel. „Ik kijk na 28 jaar nergens meer van op.”

Hoe verbrandt de kist in 75 minuten?

Arjan te Bogt
Enschede

Met de leesbril op zijn neus tuurt Emil Vermaas (55) naar het laptop-scherm. Zojuist heeft hij verteld over een zwartgelakte kist, die bij het ingaan van de al brandende crematieoven voor steekvlammen en grote, donkere walmen zorgde en de hele wachtruimte vulde. Nu zoekt hij in een mapje op zijn computer naar de beelden daarvan. „Ik moet daar filmpjes van hebben”, zegt hij tegen zichzelf. „Even kijken. Ja, hier.”

De video verschijnt, Vermaas leunt achterover, kijkt nog eens het tafereel dat hij al zo vaak aan uitvaartondernemers liet zien. Met een boodschap: als nabestaanden vragen of ze een kist bij een autospuiterij met tweecomponentenlak kunnen laten verven, zeg dan nee. Het ziet er gelikt uit, dat snapt Vermaas ook wel. Maar het is levensgevaarlijk, voor iedereen die niet in de kist ligt.

Al 28 jaar vervult de Enschedeër een bijzondere functie, binnen crematoria Twente. Vermaas

test doodsdommen (lege, uiteraard). Dat wil zeggen: hij test de veiligheid van het product. Is de bodem vlak? Deugt de constructie?

Maar vooral: hoe verbrandt deze? Wat blijft er over, na dat 75 minuten durende proces? Zijn dat vooral menselijke resten, zoals gewenst? Of zit er nog een hoop 'pulp' tussen, zoals bijvoorbeeld met een kartonnen kist gebeurde? „Dan zou iemand drie urnen mee krijgen, in plaats van een”, zegt Vermaas. „Dat kan niet.”

Ananasschil

De tijd dat er alleen houten kisten waren, die is allang voorbij, vertelt Roel Stapper, bestuurslid van de Landelijke Vereniging van Crematoria (LVC) en onderdeel van de 'kistcommissie', een tak

Biodegradeerbaar, zo'n term zegt me niets. Hoe kom je tot het hergebruik?

– Emil Vermaas

binnen de branchevereniging. „Wol, bamboe, banenblad, een tot leer verwerkte ananasschil; je kan het zo gek niet bedenken, of we hebben het wel gezien.”

Die kentering begon een kleine vijftien jaar geleden. Cremeren moest duurzamer, allerlei aanbieders gingen op zoek naar alternatieven, met onwenselijke situaties tot gevolg. Stapper, die zelf ook een crematorium runt, kent voorbeelden van 'kisten' die ze nauwelijks kisten konden noemen en die na verbranding gingen klonteren met het as van de overledene. „We wisten niet altijd wat we in huis hadden.”

Vermaas, die jaarlijks gemiddeld zo'n zes nieuwe kisten aan

◀ Restantmateriaal uit een menselijk lichaam. „Kunsthuppen en kunstknien smelten niet”, zegt Vermaas.

ding in elkaar. „Dat trekt dan direct om een overledene, terwijl die nog deels op de invoertafel ligt.” De contouren zouden zichtbaar worden, bij de gedachte eraan schudt hij zijn hoofd. „Dat wil je gewoon niet zien, dat wil je niet hebben.”

Hij belandde in het wereldje na periodes waarin hij werkte als onderhoudsmonteur en vertegenwoordiger. „Ze zochten iemand die gastvrij is en technische kennis had. Dat trok mij wel.” Vermaas zag het aantal crematoria in Nederland van 40 naar 115 gaan en het percentage mensen dat zich laat cremieren groeien, van 46 procent in 1994 naar 66 procent nu.

Eisen veranderden, de techniek bleef hem boeien. Honderduit vertelt de Enschedeër over het zuurstofgehalte dat niet onder de 3 procent mag komen - „anders pleeg je een milieudelict”, over de temperatuur van de bovenkamer die bij zware mensen lager is dan bij kinderen, over oude pacemakers die uit overledenen moesten worden gehaald, omdat ze anders in de oven zouden ontploffen en over telefoonboeken. „Mensen legden die als steun onder het hoofd. Dat papier, dat gaf allemaal vlokken.”

Geregeld ziet hij nog kranten-

koppen voorbijkomen, over branden in crematoria. „Google maar eens”, klinkt het. Ovendeuren die niet goed sluiten, een oververhit filter; het zijn dingen die hem nog nooit overkomen zijn, en dat houdt hij graag zo. Al maakt hij zich soms wel zorgen, over de toekomst. „Een gastheer heeft nu vooral hospitality-skills, en minder verstand van het type houtsoort.”

„We zullen uitvaartondernemers moeten blijven opvoeden”, geeft LVC-bestuurslid Stapper toe. Geregeld zien ze nu nog dat er, door nabestaanden, op het laatste moment glas in de kist gedaan wordt. Een fles van de favoriete drank, bijvoorbeeld. Die smelt en is funest voor de oven, meermaals heeft Vermaas al met

Je kan het zo gek niet bedenken of we hebben het wel gezien

– Roel Stapper

een diamantslijper de naden daarna moeten uitslijpen. „Dan ben je dus even buiten bedrijf.”

Elektrisch cremeren

De grootste uitdaging voor de branche zit hem de komende jaren echter in het omlaagbrengen van het gemiddelde energieverbruik. Nu kost een crematie 60 kuub gas, dat moet naar 50, vindt Stapper. Elektrisch cremeren gebeurt al, Crematoria Twente test of ovens kunnen branden op waterstof. „We moeten af van kisten van spaanplaat, van verkeerde lijmsorten, het metaal moet worden verminderd.”

De groene alternatieven zullen blijven komen, weet Vermaas, en hij zal ze blijven testen. Nee, hij kijkt nergens meer van op. 'Biodegradeerbaar', las hij laatst ergens, als omschrijving. „Zo'n term zegt me niets. Hoe kom je tot het hergebruik? Dat kost toch ook energie?”

Hij weet het voor zichzelf al wel. Doe hem straks maar een gewone, natuurlijke houten kist. Dat geeft de mooiste verbranding. „Maar laten we hopen dat dat nog lang duurt.”

▶ **Kijk op tubantia.nl/video**
Een kijkje achter de schermen bij Emil